

world exacerbates internal conflicts, promoting the degradation of the political system, the destruction of moral and traditional values. The emergence of Islamic radicalism, which ideologically "fueled" international terrorism, is a response to importunate policy of westernization the Muslim world.

The article emphasizes that modern terrorism is actively using the religious factor as an ideology, but often social, political or economic interest is hidden behind religious slogans. Extremist terrorist groups have adopted a totalitarian ideology of radical Islam with free interpretation of some statements of this religion as a cover for violent and misanthropic acts.

The elimination of reasons (economic, social and cultural) that contribute to terrorist activity is a long process and impossible without solving the problem of poverty reduction, the successful adaptation of societies to globalization. The strategy to counter terrorism should be based on a combination of legitimate methods and political power. Political mechanisms based on diplomatic relations and international cooperation, constructive participation means to ensure the security and others. Development of the integrated system of measures for prevention of this phenomenon should include coordination as international and regional organizations, constructive interaction between state and civil society.

Key words: international terrorism, globalization, transnational crime, network organizations, information technologies.

УДК 32.02:01.8 (47)

Абд Ельмонейм Резек Абуржейла САМЕР

МІЖНАРОДНІ ПОЗИЦІЇ У ПИТАННІ СТАВЛЕННЯ ДО СИРІЙСЬКОЇ КРИЗИ

Висвітлюються міжнародні позиції зацікавлених країн, Європейського Союзу та Організації Об'єднаних Націй щодо сирійської кризи. Розкрито специфіку участі регіональних гравців у сирійському конфлікті – Туреччини, Ірану, Лівану, Іраку. З'ясовано чинники і характер деструктивних дій Російської Федерації щодо підтримки режиму Б. Асада, а також плюралістичні підходи Сполучених Штатів Америки і Європейського Союзу. Розкрито намагання ООН, спрямовані на врегулювання конфлікту.

Ключові слова: сирійська криза, військова інтервенція, мирні ініціативи, гуманітарна допомога.

Самер Абд Эльмонеим Резек Абуржейла. Международные позиции в вопросе отношения к сирийскому кризису.

Освещаются международные позиции заинтересованных стран, Европейского Союза и Организации Объединенных Наций по сирийскому кризису. Раскрыта специфика участия региональных игроков в сирийском конфликте – Турции, Ирана, Ливана, Ирака. Выявлены факторы и характер деструктивных действий Российской Федерации по поддержке Б. Асада, а также плюралистические подходы Соединенных Штатов Америки и Европейского Союза. Раскрыты попытки ООН, направленные на урегулирование конфликта.

Ключевые слова: сирийский кризис, военная интервенция, мирные инициативы, гуманитарная помощь.

Samer Abd Elmoneyim Rezek Aburzheyla. International positions to the Syrian crisis.

It reflects the international position of the countries concerned, the European Union and the United Nations on the Syrian crisis. The specific involvement of regional players in the Syrian conflict - Turkey, Iran, Lebanon, Iraq. It is found in nature factors and destructive actions of the Russian Federation in support of regime B. Assad and pluralistic approaches the United States and the European Union. Reveals the efforts of the United Nations aimed at resolving the conflict.

Key words: Syrian crisis, military intervention, peace initiatives, humanitarian assistance.

Актуальна на сьогодні сирийська криза, яка бере свій початок з 2011 року, не є точкою зіткнення регіональних і міжнародних систем. Це скоріше «тріщина», яка утворилася в результаті встановлених сирийським режимом за останні десятиліття нормативно-правових положень і політичних директив які не забезпечують правильний поділ влади і не відповідають загальноприйнятим політичним нормам. Діючий режим власними силами прагнув відновити владу, відмовляючи арабському світові у врегулюванні проблеми шляхом використання їхніх ініціатив та місії спостерігачів. Відсутність регіональних міжнародних мирних ініціатив у вирішенні сирийського конфлікту, а також незначні зусилля Організації Об'єднаних Націй щодо припинення насильства є основними чинниками, які перешкоджають швидкому вирішенню проблем сирийської кризи, беручи до уваги наявні амбіції і міжнародні інтереси. Ситуацію в Сирії неможливо порівняти

з локальними конфліктами. Її резонанс відчутний від Ірану до Лівану, зважаючи на велику кількість спостерігачів і послідовників, а також розробку сценаріїв щодо пошуку політичного компромісу задля врегулювання зазначеної кризи. Виходячи з цього, варто з'ясувати ключові регіональні й міжнародні позиції.

Туреччина. Позиція турецького уряду щодо Сирії значною мірою відрізняються від позицій інших країн. Починаючи з того моменту, коли сирійці вийшли на вулиці, вимагаючи свободи, гідності та демократії, Туреччина підтримала їхні вимоги. Перед усім цим, сирійсько-турецькі відносини були дуже обмеженими. Спільним інтересом був лише значний обсяг торговельного обміну між двома країнами. Сирія намагалася допомогти Туреччині вийти на ринок арабських суспільств і відкрити двері для її подальшого впливу на арабські країни. Чому ж тоді Туреччина пожертвувала цими досягненнями, схилившись до підтримки повстанців? Звичайно, можна сказати, що демократія в Туреччині орієнтована на підтримку боротьби сирійського народу за справедливість. Однак, загальновідомо, що основою міжнародних відносин є інтереси. У цьому контексті можна стверджувати, що Туреччина шукає життєвого простору для демократичних інтересів, щоб тиснути на Євросоюз з метою досягнення членства в ньому. До того ж, зі збільшенням темпів кризи в Сирії збільшилася і кількість сирійських біженців, зокрема, на території Туреччини. Її населення стверджує, що державне втручання турецького уряду зобов'язане покласти край кризі, навіть якщо доведеться забезпечити військову підтримку.

Турецька військова інтервенція в Сирії вимагає легального міжнародного політичного прикриття, а також прийняття відповідних рішень турецьким парламентом. З огляду на російську і китайську позиції в Раді Безпеки ООН, таке забезпечення неможливе в осяжному майбутньому. Що стосується питання про можливість досягнення парламентської підтримки, то вона теж залишається під питанням.

Іран. Характеризуючи офіційну позицію Ірану по відношенню до кризи в Сирії, можна спостерігати, що з моменту початку акції протесту та революції ця країна повністю підтримувала сирійським режим як у підході до внутрішньої, так і до зовнішньої політики. Однак, потураючи сирійському режиму в непримиренності, Іран

усвідомлює можливість падіння сирійського союзника, що буде мати дуже серйозні наслідки для іранського регіону, оскільки Сирія є найбільш важливою точкою дотику між Іраном, Хезболла і Хамас. Це означає, що Іран втратить не лише всі договори з Сирією, а й можливість використовувати інші важливі документи, тиск яких застосовується час від часу в реалізації регіональних проєктів, а також у маневруванні між Заходом і США з ядерного досьє. За попередніми даними, можна сказати, що Іран, як і раніше, буде зацікавлений в абсолютній підтримці сирійського режиму.

Ліван. Ця країна є однією з найбільш постраждалих від сирійської кризи в регіоні. Події в Сирії відображаються на Лівані як у плані безпеки, так і в політичному, економічному та соціальному плані, враховуючи історичні відносини між двома країнами. З моменту здобуття незалежності Лівану від французького протекторату Сирія відмовляється визнати його незалежність, хоча завжди намагалася бути сильною, щоб брати участь у ліванській грі. Вона підтримує громадянську війну в Лівані та за її межами, впливаючи таким чином на політичну і соціальну ситуацію. Це викликає гнів ліванських політиків і міжнародного співтовариства. З іншого боку, та територія Лівану знаходиться велика кількість сирійських біженців, підрахувати кількість яких ліванський уряд не в змозі, не кажучи вже про надання їм допомоги. Зважаючи на широке розмаїття віросповідань і сект у Лівані, більшість з яких підтримують сирійський режим і його союзників, уряд Лівану оголосив сирійський конфлікт внутрішньою справою, закликаючи до примирення, щоб уникнути наслідків цієї кризи¹.

Залишається відкритим питання про те, чи в змозі Ліван залишитися невтягнутим у сирійський конфлікт, якщо останній триватиме в найближчі роки. Хоча нестабільні джерела в Лівані залишаються, він має багато сильних перспектив протягом сирійського конфлікту. Існують певні елементи і механізми для поглинання напруженості, які досі роблять його успішним у стриманні кризи і уникненні краху та надають допомогу в управлінні ризиками. Потрібно також зважати на здатність країни підтримувати стабільність у короткостроковій перспективі, хоча серйозні довгострокові ризики залишаються.

Ірак. Щодо кризи в Сирії Ірак дав менше підтримки для системи і не так вороже поставився до опозиції. Ірак посилює заходи безпеки

на кордоні з Сирією, дозволяючи при цьому проходження іракських збройних груп на сирійську територію для участі в конфлікті з правлячим режимом. Іракська влада закриває кордон для сирійців, у тому числі біженців, підкреслюючи, що більшість сирійських біженців є курдами і знаходяться в північній частині Іраку. В контексті заходів дозволяється використовувати територію Іраку в повітряному просторі для проходження товарів, зброї і боєприпасів з Ірану і Північної Кореї. Більшість сирійсько-іракських кордонів слабо забезпечені військовими, а також пов'язані з Аль-Малікі та курдськими силами безпеки, які відповідають за контроль іракських провінцій, прилеглих до кордону з Сирією, що означає створення сприятливих умов для організації джихаду. Особливо це стало можливим після виведення американських військ і безпідставності обґрунтування їхньої присутності в Іраку. Але немає сумнівів, що процвітання цієї джихадистської організації та підвищення її ролі в Сирії залишить негативний відбиток на загалом стабільній іракській політичній сцені.

Російська Федерація. Позиція Росії щодо кризи в Сирії зводиться до підтримки сирійського режиму, незважаючи на арабський та міжнародний осуд щодо застосування ним репресій, які суперечать правилам та нормам людського життя. Росія зірвала реалізацію арабських планів та інтересів, спрямованих на вирішення сирійської кризи і досягнення деяких із вимог опозиції щодо засудження насильства. Росія постачає сирійському режиму зброю, всебічно підтримує сирійську армію, включаючи підготовку, оснащення, інформацію, захист. Росія пішла настільки далеко, наскільки це можливо для підтримки сирійського режиму, включаючи участь авіації і військово-морських сил².

Москва дала режиму Асада шанс для політичного маневру, мобілізації дипломатії. Спекулюючи сирійською кризою, вона прагне використовувати право вето щодо всіх проектів резолюцій, представлених країнами Заходу в Раді Безпеки, які намагатимуться засудити сирійський режим, а також матиме можливість стримувати вжиті заходи проти нього. Те, що робить Москва, означає запобігання падіння Сирії, оскільки вона залишається єдиним союзником Росії в регіоні. Росії вдалося використати право вето в Раді Безпеки ООН на захист сирійського режиму в прийнятті рішення щодо організації міжнародної військової кампанії із захисту цивільного на-

селення вздовж лінії розмежування з такими країнами як Боснія, Косово та Лівія, яка виникла внаслідок попередніх внутрішніх конфліктів.

Таким чином, підтримка Росією режиму Асада є досить ваговою і буде тривати до тих пір, поки існують життєво важливі інтереси Росії у регіональній геополітиці або в процесі напружених стратегічних відносин зі Сполученими Штатами та іншими західними країнами.

Сполучені Штати Америки. Позиція США відносно сирійської кризи зводиться до можливості говорити про вірогідність спонтанного політичного рішення і загрози додаткових дій. Заяви адміністрації США вимагають покласти край насильству і відкрити коридори для гуманітарної допомоги. Однак, вони відкривають двері лише для американського міністерства оборони, у тому числі нанесення військових ударів. Все це лише звужує можливості дипломатичного вирішення конфлікту.

Немає жодних сумнівів, що існує багато американських розрахунків та міркувань, пов'язаних зі ставленням до сирійської революції. Однак причини, пов'язані з фінансовою кризою в США, наближенням президентських виборів, змусили Вашингтон відступити³. Аналітики вважають, що підхід Вашингтона до сирійської кризи жодним чином не означає підтримання існуючого режиму. Для збільшення політичного та дипломатичного тиску на міжнародних і регіональних форумах США повинні відвести головну роль регіональним країнам – Туреччині і державам Перської затоки, а також підключити Лігу арабських держав і, найголовніше, заручитися підтримкою сирійської опозиції. На місці колишньої влади Вашингтон прагне бачити саме сирійську опозицію. Він закликав Туреччину прийняти передові позиції і відійти від ролі посередника в кризі⁴.

Американська позиція сьогодні схиляється до можливості розуміння з існуючою системою, прийнявши зміни її поведінки, зниження військового потенціалу та залучення регіональної й міжнародної політики Ірану. Проте, Сполучені Штати стикаються з іншою проблемою – як боротися з новим балансом сил у Сирії в разі падіння режиму Башара аль-Асада. Налічується понад 300 незалежних опозиційних груп, які здатні до координації або співробітництва. На додаток до цього майже чверть цих організацій чи

збройних груп належать до Аль-Каїди і рухів джихадистів. Вашингтон також побоюється, що може виникнути ймовірність використання ісламістами великої кількості хімічної зброї, що знаходиться у розпорядженні режиму Асада.

Європейський Союз. Зважаючи на події, які відбуваються в Сирії, ЄС закликає до миру. З боку ЄС, починаючи від моніторингу ситуації, з самого початку гучно лунали заклики до стриманості, а потім засудження підбурювання до революції і підтримки сирійської опозиції. Європейський Союз простягнув руку великим державам, щоб вони втрутилися у внутрішні справи Сирії, як це раніше сталося в Лівії. Це співпало з початком підписання договору ЄС в Лісабоні щодо подолання сирійської кризи, а також про розвиток нової структури зовнішньої політики в Європейському Союзі. Лісабонський договір покликаний полегшити застосування зовнішньої політики Європейського Союзу більш послідовно, ефективно і дієво. Але виявляється, що реальність дуже відрізняється від дійсності, тому що Лісабонський договір робить процес зовнішньої політики ЄС зосередженим в руках «великої трійки», а саме Франції, Німеччини та Великобританії.

Гуманітарна допомога частково сформувала відповідь Європейського Союзу щодо насильства в Сирії, яка стосується допомоги населенню країни, а також переміщеним особам і біженцям. Наступним кроком стало запровадження торгових і фінансових санкцій, які, безумовно, негативно впливають на окремих персонажів режиму Асада, хоча це не стало вирішальним чинником через обмежений розмір торгівлі та інвестицій між Сирією та Європейським Союзом. На політичному рівні Європейський Союз бере активну участь у Раді Безпеки ООН, підтримуючи друзів Сирії. Політика ЄС визнає, що ситуація в Сирії не викличе великого резонансу у європейській громадськості, за винятком відповідальності на гуманітарному рівні. Зі швидкими темпами ескалації кризи в Сирії у ЄС з'явилися нові політичні погляди і точки доступу до того, що називається в політичній літературі як «глухий кут». На його горизонті виникають модернізовані уявлення, мета яких знайти безпечний вихід з нестабільного становища Сирії⁵.

Організація Об'єднаних Націй. Роль ООН у сирійській кризі – винятково політична. Не зважаючи на те, що вирішення міжнарод-

ної проблеми є головним завданням у Раді Безпеки ООН, вона постійно перебуває під впливом міжнародного балансу сил, оскільки кожна з конфліктуючих сторін виявляє свої власні інтереси відносно існуючої ситуації. З тієї ж самої причини відхиляється будь-яке рішення за межами Організації Об'єднаних Націй. Звідси можна зробити висновок, що потрібно розвивати певні дії у напрямку пошуку відповіді на прохання Ліги арабських держав відправити миротворчі сили в Сирію. Організація Об'єднаних Націй в консультаціях з низкою країн обговорила можливість відправки міжнародних миротворців до Сирії. Такі кроки викликали багато проблем і труднощів, серед яких виділяються наступні.

1. Можливість відправки міжнародних військ на сирійську територію становить собою значну проблему для Організації Об'єднаних Націй, оскільки вона не має додаткових резервів, що означає виведення частини власних військ, дислокованих по всьому світу для того, щоб забезпечити необхідні для підготовки та відправки у Сирію війська.

2. Мають місце значні розбіжності інтересів щодо втілення цієї пропозиції між сильними міжнародними сторонами. Росія заявила, що може швидко вирішити кризову ситуацію; Великобританія, в свою чергу, оголосила, що вона має чітке бачення припинення конфлікту і здатна надати власний план дій; що стосується Китаю, то він утримувався від чіткого висловлення своєї позиції.

3. Одним із найбільш важливих завдань, які стоять перед будь-якими міжнародними сторонами в цій ситуації є проблема згоди головних сторін конфлікту і приймаючої країни. Все це є надзвичайно складно, оскільки сирійський режим наполегливо відмовляється від пропозиції відправки миротворців до Сирії в цілому, точно так, як це було в минулому році, і відхиляє прийняте Лігою арабських держав рішення, яке закликала Раду Безпеки направити міжнародні війська в Сирію. Саме це є головною перешкодою для реалізації даної угоди, оскільки відправка миротворчих сил в будь-якому разі потребуватиме співпраці з сирійським режимом.

Звідси, можемо сказати, що сирійська криза потребує негайного узгодження міжнародних і арабських зусиль на чолі з Організацією Об'єднаних Націй та організацій з надання гуманітарної допомоги (Арабською організацією Півмісяця, Комісії Червоного Хреста, Лікарів

без кордонів) з тим, щоб збільшити надання допомоги постраждалим під час конфлікту. Необхідно забезпечити допомогу, хоча б тимчасово, оскільки невідомо, коли буде прийнято узгоджене рішення, яке припинить цю кризу і покладе край стражданням сирійського народу. І не важливо, чи буде це одна зі сторін, чи міжнародне співтовариство, головне – домовитися про механізм вирішення проблеми.

Як висновок, варто зазначити наступне. Якби метою сирійської революції було бажання залишитись без підключення міжнародних та регіональних заходів, то криза була б вирішена на користь сирійського народу як це було наприкінці 2011 року. Але через важливість геополітичного положення Сирії, глобалізацію конфлікту із-за участі російських військ виникла тривала криза, яка збільшує кількість людських жертв та мігрантів. Лише очевидно, російсько-китайська підтримка іранської влади грошима та зброєю є основним чинником, що поглиблює кризу в регіоні.

1. Шенкер Е. Дж. Д. Вплив сирійської кризи на внутрішні взаємодії [Електронний ресурс] / Ендрю Джеймс Девід Шенкер. – Режим доступу : <http://www.siyassa.org.eg/NewsQ/2702.aspx> 2. Російські кораблі не значать багато для Сирії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.news.usni.org/2013/02/21/russian-ships-to-syria-don't-mean-much 3. Культурні та стратегічні дослідження. Аналіз позиції США у відношенні до сирійської революції [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://asharqalarabi.org.uk/barq/b-qiraat-1285.htm#U14> 4. Нові розробки в США та аналіз політики щодо позиції сирійської революції [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dohainstitute.org/release/dbc39132-41bd-48c1-852c-3d2e394e5c4b> 5. Зміна позиції ЄС у співпраці з Росією та Іраном в світлі сирійської кризи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.alquds.co.uk/?p=266127>

Samer Abd Elmoneyim Rezek Aburzheyla. International positions to the Syrian crisis.

The conflict in Syria has drawn in major global powers, supporting and opposing President Bashar al-Assad and the myriad rebel groups ranged against him. The Syrian crisis, which originated in 2011, is not a point of clash of regional and international systems. It is rather a "crack", formed by legal and regulatory provisions and policy directives, adopted by the Syrian regime, established in the last decade. These laws and regulations do not provide the proper separation of powers and do not meet the generally accepted political norms. Operating regime sought to restore its own power denying the right of Arab world to resolve problems by using its initiatives and its monitoring missions.

The Turkish government has been a staunch critic of Mr. Assad since the start of the uprising in Syria. Turkey is a key supporter of the Syrian opposition and has faced the burden of hosting almost two million refugees. But its policy of allowing rebel fighters, arms shipments and refugees to pass through its territory has been exploited by foreign jihadists wanting to join IS.

Regional Shia power Iran is believed to be spending billions of dollars a year to prop up President Assad and his Alawite-dominated government, providing military advisers and subsidised weapons, as well as lines of credit and oil transfers.

Russia is one of Syrian President Bashar al-Assad's most important international backers and the survival of the regime is critical to maintaining Russian interests in the country.

The US supports Syria's main opposition alliance, the National Coalition, and provides limited military assistance to "moderate" rebels.

The lack of regional and international peace initiatives in resolving the Syrian conflict, as well as insufficient United Nations efforts to end the violence, are the main factors that hinder rapid problem resolution of the Syrian crisis, taking into account existing international ambitions and interests. The situation in Syria can not be compared with other local conflicts. It resonates from Iran to Lebanon, given the large number of observers and followers, as well as different scenarios for finding a political compromise to resolve this crisis. Therefore, it is necessary to clarify key regional and international position.

The Syrian crisis requires immediate integration of international and Arab efforts headed by the United Nations and organizations, which provide humanitarian assistance (Arab Organization Crescent, Commission of the Red Cross, Doctors without Borders) in order to increase the assistance to victims during the conflict. It is necessary to provide help, at least temporarily, because who knows when will be made consistent solution that will stop the crisis and put an end to the suffering of the Syrian people. It does not matter whether it is one of the parties or the international community, the main thing – to negotiate a mechanism to resolve the problem.

Key words: Syrian crisis, military intervention, peace initiatives, humanitarian assistance.